

Bob Dylan w przekładzie Adama Lizakowskiego

Cztery *protest songi* przeciwko amerykańskiej polityce

Piosenkarze folkowi Joan Baez i Bob Dylan występują podczas wiecu na rzecz praw obywatelskich, 28 sierpnia 1963 r. w Waszyngtonie, fot. Rowland Scherman, National Archive / Newsmakers, wikimedia commons

*

Z Bogiem po naszej stronie

With God on Our Side

Moje nazwisko - nic wam powie

Ile mam lat - nieważne

Miejsce z którego pochodzę

Zwą Środkowym Zachodem

Tam się uczyłem tam wychowałem

Praw przestrzegałem

A kraj w którym mieszkam

Ma Boga po swojej stronie.

*

Och, książki historii mówią

Pięknie to mówią

Kawaleria szarżowała

Indianie padli

Kawaleria szarżowała

Indianie umarli

Och, kraj dopiero się rodził

Z Bogiem po jego stronie.

*

Hiszpańsko-amerykańska

Wojna to były czasy

A także wojna domowa

Dawno zapomniana

A imiona bohaterów

Zapamiętywałem w mękach

Walczących z bronią w rękach

I z Bogiem po ich stronie.

*

Pierwsza wojna światowa, chłopcy

Była i się skończyła

Po co tam byliśmy

Za kogo walczyliśmy

Nie rozumiałem ale akceptowałem

Bohaterów nazwiska wkuwałem

O zabitych zapomniałem

Kiedy Bóg jest po twojej stronie.

*

Gdy druga wojna światowa

Się zakończyła

Przebaczyliśmy Niemcom

Byliśmy przyjaciółmi

Chociaż zamordowali sześć milionów

W piecach spalili

Niemcom wybaczali teraz oni też

Mają Boga po ich stronie.

*

Uczyłem się nienawidzić Rosjan

Przez całe swoje życie

Jeśli następna wojna wybuchnie

Z nimi musimy walczyć

Nienawidzić ich i się bać

Chować się i kryć

Dzielnie walczyć i żyć

Z Bogiem po naszej stronie.

*

Ale teraz mamy broń

Chemiczną

Jeśli nas zmuszą to wypalimy

Wypalimy im bo tak musimy

Jedno naciśnięcie guzika

I świat jak długi i szeroki znika

Bez żadnego zapytania

Kiedy Bóg jest po twojej stronie.

*

Przez wiele godzin niepewności

O tym rozmyślałem

Że Jezusa Chrystusa

Pocałunkiem zdradzono

Ale nie mogę myśleć za ciebie

Ty sam musisz zdecydować

Czy całujący Iskariota

Miał boga po swojej stronie.

Więc teraz, odchodzę

Jestem wykończony

Cały zbaraniały

Język tego nie wypowie

Brakuje słów w mojej głowie

Jestem niespokojny

Jeśli Bóg jest po naszej stronie

Nie dopuści do wojny.

Ballada „With God on Our Side” Boba Dylana, została wydana jako trzeci utwór na jego albumie z 1964 roku „The Times They Are A-Changin’”. Dylan po raz pierwszy wykonał piosenkę podczas swojego debiutu w *The Town Hall* w Nowym Jorku 12 kwietnia 1963 roku.

Słowa ballady odnoszą się do przekonania Amerykanów, że Bóg niezmiennie stanie po ich stronie i przeciwstawi się tym, z którymi się nie zgadzają, usprawiedliwiając w ten sposób niekwestionowaną moralność wojen i okrucieństw popełnianych przez ich kraj. Dylan, jak historyk, wspomina o kilku wydarzeniach historycznych, w tym o rzezi Indian w XIX wieku, wojnie hiszpańsko-amerykańskiej, wojnie secesyjnej, I i II wojnie światowej, Holokauście, wojnie w Wietnamie oraz Zimnej Wojnie puentując to wszystko zdradą Jezusa Chrystusa przez Judasza Iskariotę.

Można jeszcze dodać, że jak większość utworów Dylana ballada „With God on Our Side” została skopiowana przez poetę na własny użytek ze źródeł folkowych, ze starych tradycyjnych pieśni w tym przypadku irlandzkich. Wielkie pretensje do poety miał i ma Dominc Behan*, który oskarżył go o plagiat (kradzież) jego utworu pt. „The Patriot Game”, ale jak już zostało powiedziane większość dorobku Dylana jest inspirowana i „zapożyczona” od innych artystów i wykonawców.

*Dominic Behan. (22 października 1928 - 3 sierpnia 1989). Był irlandzkim autorem tekstów, piosenkarzem, autorem opowiadań, prozaikiem i dramaturgiem, który pisał w języku irlandzkim i angielskim. Był także socjalistą i irlandzkim republikaninem. Dominic Behan był jednym z najbardziej wpływowych irlandzkich autorów piosenek XX wieku.

*

Nadchodzi nowe wielkimi krokami

The Times They Are a-Changin'

Podejdźcie tu ludzie,

Dokądkolwiek zmierzacie

I przyznajcie, że potopu

Nadszedł już czas

Pogódźcie się z tym,

Nie było nas - był las, nie będzie nas - będzie las

A jeśli czas jest

Dla was coś wart,

Bierzcie nogi za pas

Bo pójdziecie na dno jak gład

Nadchodzi nowe wielkimi krokami.

Podejdźcie pisarze, krytycy

Prorokujący piórem swym

Szeroko otwórzcie oczy

Drugiej nie dostaniecie szansy

Trzymajcie zamknięty dziób

Fortuna wciąż kołem się toczy

Niczego sobie nie przywłaszczycie,

*Bo ci co teraz przegrywają
W końcu jednak wygrają,
Nadchodzi nowe wielkimi krokami.*

Zbliźcie się senatorowie, kongresmani

*Proszę wbijcie sobie to głów
Nie wkładajcie swych nóg,*

*Pomiędzy drzwi a futrynę,
Kto wiatr sieje*

Te zbiera burzę

Bitwa już go nie dotyczy

To jest szaleństwo.

Wkrótce zadrżą ściany wypadną

Okna z szybami i ramami

Nadchodzi nowe wielkimi krokami.

Podejdźcie matki i ojcowie

*Gdziekolwiek jesteście
I nie krytykujcie tego*

*Co nie mieści się wam w głowie
Wasze córki i synowie*

*Nie posłuchają się waszych rozkazów
Waszego myślenia*

Nadszedł już czas

Zróbcie drogę dla nowego pokolenia

To was przerasta, usuńcie się z drogi, basta.

Nadchodzi nowe wielkimi krokami

Linia, została wytoczona

Kłątwa, rzucona

Dzisiaj powolny

Jutro rozpędzony

Dzisiaj terażniejszość

Jutro przeszłość

Stare rozporządzenia więdną jak kwiat

Pierwsi dzisiaj

Będą jutro ostatnimi, tak zmienia się świat

Nadchodzi nowe wielkimi krokami.

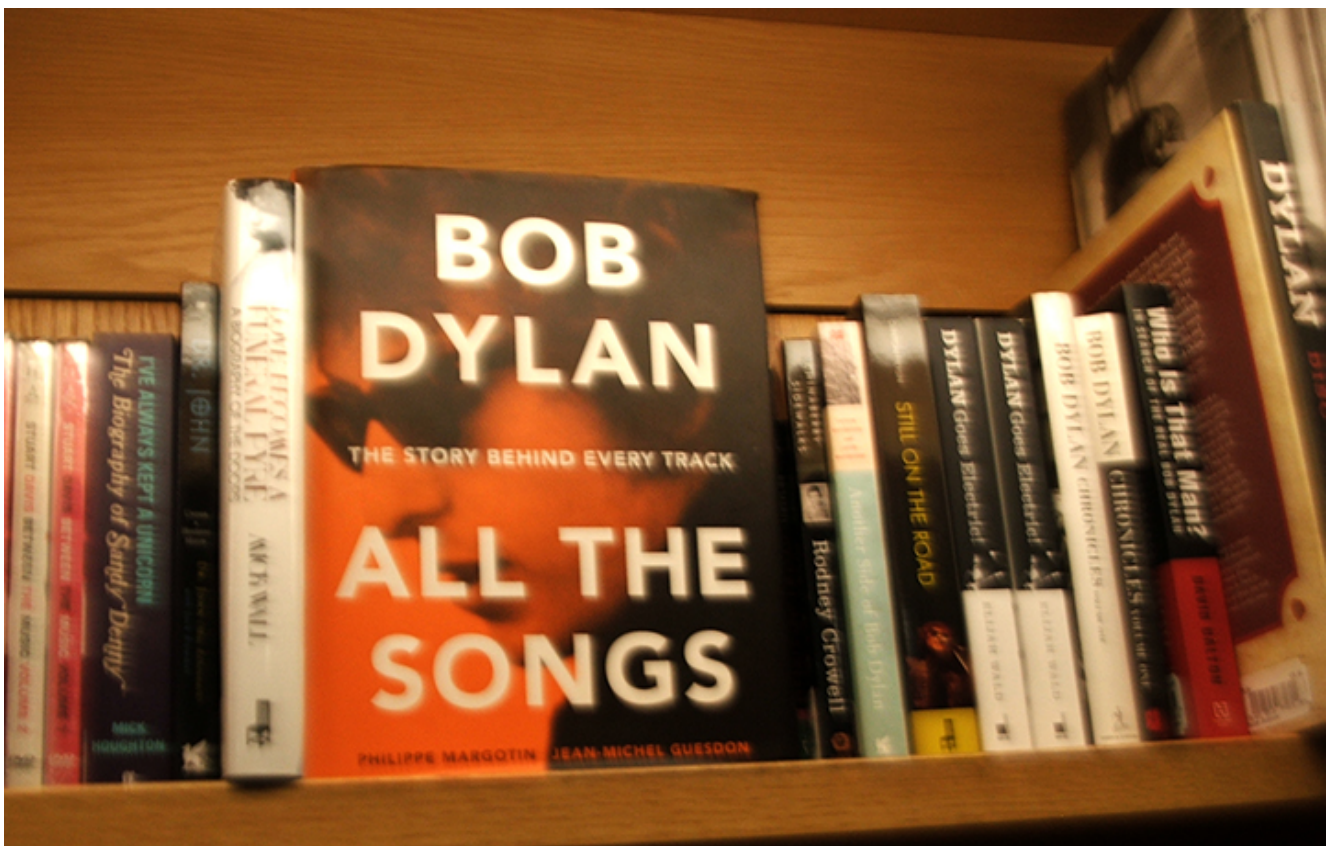
Ballada "The Times They Are a-Changin'" została napisana przez Boba Dylana i wydana jako utwór tytułowy jego albumu o tej samej nazwie w 1964 roku. Jak i we wcześniejszych utworach tak i w tym możemy znaleźć ogromny wpływ starych ballad irlandzkich i szkockich.

Niecały miesiąc po tym, jak nagrał balladę, prezydent Kennedy został zamordowany w Dallas w Teksasie, 22 listopada 1963 roku. Następnego dnia rozpoczął koncert tą balladą. Swojemu biografowi Anthony'emu Scaduto powiedział:

Pomyślałem: „Wow, jak mogę rozpocząć w ten sposób? Będą rzucać we mnie kamieniami”. Ale musiałem to zaśpiewać, cały mój koncert rozpoczął się od tego utworu. Wiem, że niczego nie rozumiałem. Coś stało się niesamowitego w kraju, a publiczność klaskała. I nie mogłem zrozumieć, dlaczego klaskali, ani dlaczego napisałem tę balladę. Nic nie rozumiałem. Dla mnie to było po prostu

szaleństwo.

Dylan napisał balladę tzw. szóstym zmysłem, nie zdając sobie z tego sprawy, że stworzył hymn przemian, które bardzo dramatycznie następowały na początku lat 60. ubiegłego wieku. Wiele lat później powie, że wszystko to, co robił i pisał było zaplanowane, przemyślane, itp., sam sobie zaprzeczał wiele razy, wypierał się tego co wcześniej powiedział.

*

Północny blues

North Country Blues

Podejdźcie bliżej przyjaciele

Posłuchajcie tego co opowiem wam

O kopalniach których było wiele

O oknach zabitych gwoździami, tekturami

*O mężczyznach wysiadających ławkami
Opowiem o mieście co straszy pustkami.*

*Na północnym krańcu miasta,
Moich dzieci dorastała gromadka,
Ja wychowałam się po jego drugiej stronie.*

We wczesnych mej młodości,

Pochowałam mamy kości,

Brat do siebie mnie wziął.

Ruda żelaza się lała,

Lata mijały

Pracy było po łokcie, po pachy,

Aż pewnego dnia mój brat

Nie wrócił do domu z pracy

Spotkała go ta śmierć co taty.

Cóż, zima strasznie mi się dłużyła,

Okno było całym moim światem

Miałam miłych przyjaciół, dotrwałam

Do wiosny, poczułam nowy wiatr

Szkoła, nauka mi się znudziła

Górnika Johna Thomasa poślubiłam.

Och, tak mijały mi lata,

I dobrze się nam działo,

Było co jeść, było co pić, chciało się żyć.

Na świat przyszły trzy dzieciaki,

Aż pewnego dnia skończyła się robota,

John pracował pół dniówki, zaczęły się głodówki

Wkrótce szyb kopalni zamknęli,

Więcej już pracy nie mieli,

Ogień w powietrzu, zamarzał.

Wtedy przychodzi taki jeden chłopina

I mówi roboty już ni ma

Jedenasty szyb już znikł.

Na Wschodzie narzekali,

*Że za dużo płacą,**

Mówili kopalnia nie jest warta grosika,

Że można taniej mieć górnika

Że w miastach Południowej Ameryki

Pracują prawie za darmo górniki.

Więc bramy górnicze zostały zamknięte,

Żelazo pokryła czerwona rdza

Mieszkanie pachnie wodą, mąż chła.

Gdzie smutna, cicha piosenka

Uczyniła godzinę dwukrotnie dłuższą

A zachód słońca to jedyna radość ma.

*

Wyglądałam przez okno dniami

Gdy on mamrotał pod nosem

Bez słowa pogodziłam się z losem

Aż pewnego ranka

W łóżku nie było kochanka

Zostałam sama z trzema dzieciakami.

*

Lato już się skończyło,

Ziemię skuł mróz

Sklep po sklepie zamyka się już

Moje dzieci pójdą w świat

Jak skończą osiemnaście lat

Cóż, tutaj nie ma nic do roboty, tylko kłopoty.

*

Objaśnienia

*They complained in the East
They are playing too high

Na Wschodzie narzekali,

Że za dużo płacą

Zarząd kopalń mieścił się na Wschodzie Ameryki, czyli w Nowym Yorku, z biur w tym mieście były podejmowane decyzje, ile płacić górnikom za ich pracę w kopalniach na Środkowym Zachodzie.

Ballada „North Country Blues” Boba Dylana, została wydana na jego trzecim studyjnym albumie *The Times They Are a-Changin’* w 1964 roku. Wykonał ją również na festiwalu *Newport Folk* w 1963 roku. Wiadomo o czym jest ta ballada, ale są trudności ze zlokalizowaniem miejsca w którym rozgrywa się dramat w utworze. Wiem, że akcja rozgrywa się gdzieś „na północy” to sugeruje sam tytuł i możemy się tylko domyśleć, że być może gdzieś w pobliżu miejsca urodzenia i zamieszkania poety, w pobliżu Hibbing.

Dopiero w czwartej zwrotce słuchacz ballady dowie się, że jej narratorem jest kobieta, która właściwie straciła wszystko w swoim życiu co było jej bliskie i co kochała; matkę, ojca, brata, męża, oraz dzieci, które wygonione przez nędzę i głód wyjadą za chlebem w „wielki świat”. Kopalnia, górnicze miasteczko, umarła tak samo jak ludzie, wszystko stało się przeszłością, w której zamieszkały duchy.

*

Porozmawiajmy o Johnie Birch Paranoidalnym Bluesie

Talkin’ John Birch Paranoid Blues

Cóż, czułem się smutny, czułem się przygnieciony,

Za nic w świecie nie wiedziałem co mam zrobić.

Komuniści byli wszędzie z każdej strony

W powietrzu,

Na ziemi,

W każdym miejscu i urzędzie, oszalałem.

*

Więc pobiegłem do nich co w nogach sił

I wstąpiłem do partii Johna Birchrema.

Dali mi tajną legitymację

Odnalazłem swoją drogę teraz będę żył.

Juhu!!!, Juhu!!! jestem prawdziwym Johnem Birchremem!

Strzeżcie się komuchy!

*

Obecnie wszyscy się zgadzamy się z poglądami Hitlera,

Chociaż zabił sześć milionów Żydów.

Nie ma znaczenia, że był faszystą,

Przynajmniej nie można powiedzieć, że był komunistą!

Mówią; kowal zawinił Cygana powiesili.

*

No cóż, szukam wszędzie, tych przeklętych czerwonych.

Wstałem rano patrzyłem pod łóżko,

Spojrzałem do zlewu, za drzwi,

Spojrzałem w schowku w samochodzie.

Nie mogłem ich znaleźć. . .

*

Patrzyłem w górę, patrzyłem w dół wszędzie szukałem czerwonych,

*Patrzyłem pod umywalką, pod krzesłem
Spojrzałem w górę do dziury komina,
Spojrzałem nawet głęboko w moją muszlę klozetową.
Uciekli. . .*

*Cóż, siedziałem w domu, były ze mnie siódme poty,
Znalazłem ich w swoim telewizorze
Zerknąłem za obraz w monitorze
Doznałem szoku od stóp do głowy.
Czerwoni to spowodowali!
Wiem, to ich wina... . . twardogłowych.*

*Cóż, rzuciłem pracę w grupie, aby pracować sam,
Zmieniłem nazwisko na Sherlock Holmes.
Z mojej torby detektywa co chwilę coś się wydobywa,
Odkryłem, czerwone paski na amerykańskiej fladze!
Tak, to robota Bety Ross. . .*

*Przejrzałem wszystkie książki w bibliotece,
Dziewięćdziesiąt procent z nich to będzie popiół .
Sprawdziłem wszystkich znanych mi ludzi,
Dziewięćdziesiąt osiem procent z nich musi odejść.*

Pozostałe dwa procent to członkowie Birchery. . . tak jak ja.

*

Teraz Eisenhower, jest rosyjskim szpiegiem,

Lincoln, Jefferson i ten Roosevelt gość.

Według mnie jest tylko jeden człowiek,

To naprawdę prawdziwy Amerykanin: George Lincoln Rockwell.

Wiem, że nie znosi komuchów, ponieważ pikietował film „Exodus”.

*

W końcu doszedłem do wniosku

Gdy zabrakło rzeczy do śledzenia.

Nie mogłem sobie wyobrazić nic lepszego

Niż siedzeniu w domu i analizowanie siebie samego!

Mam nadzieję, że niczego się nie doszukam, hm, wielkie Boże!

„Talkin’ John Birch Paranoid Blues”, to satyryczny *protest song* (ballada bluesowa) napisany przez Boba Dylana w 1962 roku, w której paranoiczny narrator jest przekonany, że komuniści lub „czerwoni”, jak ich nazywa, infiltrują kraj. Dołącza do antykomunistycznej grupy *John Birch Society* i wszędzie zaczyna szukać Czerwonych. Narrator potępia Betsy Ross, (twórczyni amerykańskiej flagi) jako komunistkę i czterech prezydentów USA jako rosyjskich szpiegów. Sympatyzuje z Adolfem Hitlerem i George’em Lincolnem Rockwellem, bo ci chociaż faszyci, to nie komuniści. Po wyczerpaniu możliwości śledzenia wszystkich i każdego, po znalezieniu wszystkich komunistów, narrator utworu zaczyna badać siebie.

Świdnica, maj 2021 r.

*

Adam Lizakowski, poeta, tłumacz, fot. wikimedia commons

Źródła;

- Wszystkie ballady pochodzą z książki pt. *Bob Dylan Lyrics. 1962-1985. Includes All of Writings and Drawing*. Published by Knopf Doubleday Publishing Group. NY. NY. 1985, USA.
- *Bob Dylan by Anthony Scaduto*. Wydawnictwo Grosset 4 Dunlap. ISBN 0-448-02034-3. New York. 1971.